

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Сумського НАУ,

Голова приймальної комісії

В.І. Ладика

2022 року

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування для осіб, що вступають на
ОС «Магістр» та програми для вступників, які здобули ступінь
магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста)**

**галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»**

Голова фахової атестаційної комісії

Строченко Н.І.

Суми 2022

Програма фахового вступного випробування для осіб, що вступають на ОС «Магістр» та програми для вступників, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста)» галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», - 2022. – 13с.

Програму підготували: Строченко Н.І. – кандидат економічних наук, професор; Терещенко С.І. – доктор економічних наук, доцент; Пилипенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент; Сухоставець А.І. – кандидат економічних наук, доцент; Ковальова О.М. – кандидат економічних наук, доцент; Ковбаса О.М. - кандидат економічних наук, доцент.

Розглянуто на засіданні кафедри економіки та підприємництва ім. І.М.Брюховецького
Протокол № 8 від «25» січня 2022 року

Схвалено методичною радою факультету економіки і менеджменту
протокол № 7 від «28» січня 2022 р.

Голова методичної ради
факультету
економіки і менеджменту

Рибіна Л.О.

ЗМІСТ

Вступ	4
1.Вимоги до складових вступного випробування	5
2.Оцінювання ступеня відповідності знань визначеним критеріям	7
3.Зміст дисциплін фахового випробування	8
4. Критерії оцінювання	13

ВСТУП

Програма вступного фахового іспиту підготовлена у відповідності до Правил прийому, розроблених Приймальною комісією Сумського національного аграрного університету, затверджених Вченою радою СНАУ від 21.12.2020 р., протокол № 6 відповідно до умов прийому до вищих навчальних закладів України в 2021 р., затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15.10.2019 р. № 1274 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 09.12.2019 року, а також відповідно до галузевих стандартів вищої освіти, що регламентують зміст освітньо-професійної програми та засобів діагностики якості підготовки бакалавра в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Мета вступного іспиту – оцінювання рівня професійної компетентності та ступеня засвоєння освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

Програма фахового вступного іспиту розроблена на основі навчальних програм бакалавра. Програма включає нормативні дисципліни фахового спрямування. Кожне завдання передбачає виконання одного теоретичного питання, 50 тестових завдань та вирішення практичної задачі.

По кожній дисципліні включеній до програми фахового іспиту внесені тестові завдання пропорційно до загальної кількості завдань та практичні задачі з нормативних дисциплін.

У списку рекомендованих джерел, що додається до програми, наведено перелік сучасної наукової спеціальної літератури, рекомендованої для використання при підготовці до вступного іспит

1. ВИМОГИ ДО СКЛАДОВИХ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступний іспит із фахового випробовування, що передбачає виконання певних кваліфікаційних завдань, є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів освітнього ступеня «Бакалавр» в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», що прагнуть здобути освіту за ОС «Магістр» за вказаною спеціальністю.

Вступний іспит складається з трьох етапів:

1-й етап – тестова перевірка знань, що формують уміння та навички магістра в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» з таких дисциплін:

- «Економіка підприємств»;
- «Економіка торгівлі»;
- «Біржі і біржова діяльність»;
- «Планування підприємницької діяльності»;
- «Економіка та нормування праці».

2-й етап – теоретичне питання, що формують уміння та навички магістра в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» з таких дисциплін:

- «Економіка підприємств»;
- «Економіка торгівлі»;
- «Біржі і біржова діяльність»;
- «Планування підприємницької діяльності»;
- «Економіка та нормування праці».

3-й етап - письмове розв'язання практичної задачі з дисциплін, які формують уміння та навички магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Зміст задачі відповідає змістовним модулям дисциплін:

- «Економіка підприємств»;
- «Економіка торгівлі»;
- «Біржі і біржова діяльність»;
- «Планування підприємницької діяльності»;
- «Економіка та нормування праці».

Вимоги до тестових завдань. Система базових тестових завдань сформована експертним оцінюванням кожного завдання і їх сукупності та охоплює всі змістовні модулі з комплексу дисциплін, які включено до вступного випробовування. Тестове завдання є закритої форми таблиця із запропонованими відповідями, в яких вибирають правильні з множини вибору (три-чотири відповіді, тільки одна з яких правильна). Запитальна частина тестового завдання формулюється у стверджувальній формі чи запитальній формі стисло, чітко, без подвійного тлумачення. Елементи відповіді частини тестового завдання мають окрему індексацію. Можливі відповіді не відокремлюються будь-яким знаком та розташовуються під запитальною частиною. Добірка тестових завдань кожного варіанту включає таку кількість, яка є достатньою для забезпечення відповідної точності вимірювання і становить 50 тестових завдань. Представництво кожної дисципліни у кожному варіанті забезпечується пропорційно.

Вимоги до теоретичного питання – теоретичні питання, що формують уміння, зазначені у освітніх програмах з таких дисциплін: «Економіка підприємств»; «Економіка торгівлі»; «Біржі і біржова діяльність»; «Планування підприємницької діяльності»; «Економіка та нормування праці».

Вимоги до комплекту практичних завдань. Практичне завдання відповідає змістовним модулям дисциплін: «Економіка підприємств»; «Економіка торгівлі»; «Біржі і біржова діяльність»; «Планування підприємницької діяльності»; «Економіка та нормування праці». Структурно задача складається із: умов; інформаційного забезпечення; завдання.

Кількість варіантів завдань вступного іспиту становить 25 рівнозначних варіантів.

Комплект завдань додається до програми.

2.ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗНАНЬ ВИЗНАЧЕНИМ КРИТЕРІЯМ

Тестові завдання включають наступні дисципліни: «Економіка підприємств»; «Економіка торгівлі»; «Біржі і біржова діяльність»; «Планування підприємницької діяльності»; «Економіка та нормування праці».

В кожному варіанті міститься 50 тестів, які мають по чотири варіанти відповіді. Лише одна відповідь є вірною.

Оцінювання тестових завдань здійснюється в такому порядку: по два бали за кожну правильну відповідь (100 балів).

При оцінюванні роботи кожне тестове завдання оцінюється окремо, потім підраховується загальна сума балів.

Теоретичне питання – 40 балів. Практична задача – 60 балів.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати – 200 балів. Оцінювання роботи здійснюється за 4-х бальною шкалою:

180-200 – «відмінно»;

150-179 – «добре»;

100-149 – «задовільно»;

99 і нижче – «незадовільно».

«Задовільно» - мінімальний бал для участі у конкурсі.

Якщо абітурієнт отримує оцінку «незадовільно», він не має права приймати участь у конкурсі.

3.ЗМІСТ ДИСЦИПЛІН ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

3.1. Економіка підприємства

«Економіка підприємства» є фаховою дисципліною навчального плану, її предмет – це інструменти дослідження економічних процесів, що мають місце на підприємстві, спрямовуючи їх на раціональне використання ресурсів та потенціалу, досягнення сталої ефективності виробництва; набуття студентами навичок виконання техніко-економічних розрахунків та обґрунтування показників. В свою чергу вивчення теоретико-методологічних основ з економіки підприємства та набуття практичних навичок їх застосування в умовах ринку займає важливе місце в підготовці бакалаврів.

Метою вивчення дисципліни є надання знань з основ прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Зміст дисципліни

1. Теорії та моделі підприємств.
2. Основи підприємництва.
3. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.
4. Зовнішнє середовище господарювання підприємства
5. Структура та управління підприємством.
6. Ринок і продукція.
7. Товарна та цінова політика підприємства.
8. Прогнозування та планування діяльності підприємства.
9. Обґрунтування виробничої програми підприємства.
10. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.
11. Інтелектуальний капітал.
12. Основний капітал.
13. Оборотний капітал.
14. Інвестиції.
15. Інноваційна діяльність.
16. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства.
17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика.
18. Організація операційної діяльності.
19. Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції.
20. Витрати підприємства.
21. Фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання.
22. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності.
23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність.
24. Сучасні моделі розвитку підприємств.
25. Трансформація і реструктуризація підприємств.
26. Оптимізація бізнес-процесів підприємства.
27. Економічна безпека підприємства.

Рекомендована література

1. Іванілов О.С. Економіка підприємства. Київ: Центр навчальної літератури. 2019, 728 с.
2. Кривов`язюк І.В., Ковальська Л.Л. Економіка підприємства. Київ: Кондор, 2020. 700 с.
3. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навчальний посібник Київ : Ліра-К, 2015. 498 с.
4. Экономика и бизнес: учебник / под ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельника, д.э.н., доц. А. И. Каринцевой. Сумы: Университетская книга, 2018. 608 с. (на русском языке)

3.2. Економіка торгівлі

Товарознавство - наука про основоположні характеристики товарів, що визначають їх споживчі вартості, і чинники забезпечення цих характеристик.

Термін «товарознавство» складається з двох слів: «товар» і «знання». Останнє слово відбулося від санскритського «уесіа», що означає «знання». Отже, товарознавство - це знання про товари.

Ці знання необхідні як технологам підприємств-виробників, товарознавцям промислових, сільськогосподарських і торгових організацій, експертам, комерсантам, економістам, бухгалтерам, менеджерам, так і покупцям. Останні отримують знання про товар з допомогою засобів інформації - маркування, реклами, статей, книг і т. д., тому дуже важливо, щоб засоби масової інформації, як основне джерело використовували товарознавчі знання про товар.

Предметом товарознавства є споживні вартості товарів. Тільки споживна вартість робить продукцію товаром, оскільки володіє здатністю задовольняти конкретні потреби людини. Якщо споживна вартість товару не відповідає реальним запитам споживачів, то він не буде затребуваний, а отже, не буде використаний за призначенням в його сфері застосування.

Мета товарознавства - вивчення основоположних характеристик товару, складових його споживну вартість, а також їх змін на всіх етапах руху товару.

Рекомендована література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом`як Ю.М. Організація торгівлі. Київ: Центр навчальної літератури. 2-19. 632 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі : навчальний посібник. Київ: Кондор-видавництво, 2017. 368с
3. Чорна М.В, Кушнір Т.Б., Михайлова О.В. Економіка торгівлі: навчально-методичний посібник. Х.: ХДУХТ, 2015. 221с.

3.3. Біржі і біржова діяльність

Мета дисципліни полягає в розширенні та поглибленні теоретичних знань студентів в системі дисциплін, що вивчають економічні відносини, зокрема

формування загальних знань про біржу, визначення її місця у ринковій економіці та загальних закономірностей її функціонування як основного фінансового інституту ринкової економіки, поглиблення уявлень про товарні, валютні та фондові ринки.

Завдання курсу – надання майбутнім фахівцям комплексних знань в частині теоретичних та практичних аспектів біржової діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є теоретико-методологічні та економічні аспекти формування і регулювання механізмів біржової діяльності.

Програма курсу передбачає послідовне вивчення особливостей розвитку бірж, біржових технологій, біржових операцій, особливостей функціонування ф'ючерсних та опціонних ринків, дослідження сутності та структури біржового механізму.

Рекомендована література

1. Сохацька О. М. Біржова справа : підручник. 2-е вид., змін. й доп. Тернопіль : Карт-бланш, К. : Кондор, 2018. 632 с.

3. Новиков А. Практичне застосування біржових котирувань для цілей трансфертного ціноутворення. 2016. URL : <https://news.dtki.ua/taxation/profits-tax/41673> (дата звернення: 01.03.2016).

4. Місце та роль товарних бірж як основних посередників в бізнесі. Суть брокерської діяльності на товарних біржах. 2016. URL : <http://agro.ua/net/economics/documents/category-143/doc-295/> (дата звернення: 01.03.2016).

5. Беднарчук, М. С. Біржові товари: підручник. 2-ге вид., стер. Львів: "Магнолія-2006", 2016. 349 с.

3.4. Планування підприємницької діяльності

Метою вивчення дисципліни є вивчення процесів та методів планування діяльності підприємства, яке направлено на глибоке та усвідомлене опанування теоретико-методичного матеріалу; формуванню вмінь та навичок впливати за допомогою планування на економічні процеси, що мають місце на підприємстві, спрямовуючи їх на раціональне використання ресурсів та потенціалу, досягнення сталої ефективності виробництва; набуття студентам навичок виконання техніко-економічних розрахунків та обґрунтування планових показників.

Основні завдання дисципліни полягають у вивченні теоретико-методичних основ, принципів та технологій планування діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання, набуття практичних навичок проведення необхідних техніко-економічних розрахунків; порядку розробки поточних та довгострокових планів підприємства; основних напрямів удосконалення планово-економічної роботи на підприємстві; можливості застосування набутих знань для практичної роботи, аналізувати різні практичні ситуації і робити обґрунтовані висновки та пропозиції, застосовуючи весь арсенал методів та прийомів планування.

Зміст дисципліни

1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві.
2. Система планів підприємства.
3. Маркетингові дослідження, планування збуту і контролю продукції.
4. Виробництво продукції.
5. Оперативно-календарне планування і контроль.
6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва.
7. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю.
8. Персонал і оплата праці.
9. Виробнича інфраструктура.
10. Витрати виробництва.
11. Фінансове планування і контроль на підприємстві.
12. Планування і контроль оновлення продукції.
13. Організаційно-технічний розвиток.
14. Бізнес-планування.

Рекомендована література

1. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник Київ : ЦУЛ, 2015. 260 с
2. Основи підприємництва: Підручник: під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с
3. Савіна Н.Б., Костюкевич А.М. Економіка, підприємництво, менеджмент. Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 191 с
4. Строченко, Н. І. Планування і контроль на підприємстві [Текст] : навч. посіб. для студентів екон. напряму підгот. ден. та заоч. форм навчання освіт.-кваліфікац. рівня "Бакалавр" .Суми : Сум. нац. аграр. ун-т, 2015. 271 с

3.5. Економіка та нормування праці

Метою навчити майбутніх фахівців дослідженню теорії і практики регламентування затрат живої праці за різноманітних умов трудової діяльності людини, надання студентам можливості оволодіти системою знань про організацію оплати праці на підприємстві. Завдання: сформувати у студентів стійкі знання з теорії нормування праці, назначити студентів самостійно вирішувати практичні питання нормування затрат живої праці під час здійснення різноманітних виробничих процесів, здобути практичні навички застосування методичних підходів до організації оплати праці в практиці діяльності підприємств різних форм власності. Предмет: поетапне і послідовне опанування теоретичними засадами нормування праці і заробітної плати; отримання знань про умови, форми, методи та основні інструменти політики оплати праці; опанування методикою аналізу окремих елементів витрат живої праці; перегляд трудових норм на підприємствах.

Зміст дисципліни

1. Сутність, принципи і значення нормування праці в сучасних умовах
2. Об'єкти нормування

3. Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу
4. Нормативні матеріали для визначення норм праці. Норми затрат праці
5. Методи нормування найпоширеніших виробничих процесів
6. Організація нормування праці на підприємствах. Перегляд трудових норм
7. Сутність, функції, принципи і елементи організації заробітної плати. Структура заробітної плати
8. Форми і системи заробітної плати
9. Реформування системи оплати праці в Україні
10. Світовий досвід матеріального стимулювання праці, можливість його використання в Україні

Рекомендована література

1. Акулов М., Драбаніч А. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 328 с.
2. Багрова І. В. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. фінанс. акад. 2014. 581 с.
3. Богуславський Є. І. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навчальний посібник. Харків: Харк. ін.-т фінансів. 2015. 180 с.
4. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібник. Київ : Персонал, 2014. 498 с.
5. Костишина Т.А. Управління персоналом: теоретичні аспекти та стратегії розвитку: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2014. 603 с.
6. Кустова Л. Л. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібник. Київ: КНТЕУ, 2015. 327 с.
7. Стрельбіцький П. А. Управління персоналом : конспект лекцій: навчальний посібник. Кам'янець–Подільський : Сисин Я. І., 2015. 177 с.
8. Толок В. О. Управління персоналом та економіка праці. Комплексний державний іспит : навчальний посібник для студ. ВНЗ. Запоріжжя: Запоріз. нац. техн. ун-т 2016. 375 с.

Рекомендована література

1. Бардиш Г. О. Проектне фінансування : підручник. Київ : "Хай-Тек Прес", 2018. 464 с
2. Рижков В.С., Яовенко М.М., Латишева О.В., Дегтярьова Ю.В., Щелокова А.Л., Коваленко О.О. Проектний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 384 с.
3. Чевганова В.Я., Биба В.В., Скрильник А.С. Проектний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 258 с.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Критерії оцінювання знань осіб, які вступають за скороченим терміном підготовки за ступенем вищої освіти «Бакалавр» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

1-й етап – тестова перевірка знань.

50 тестів по 2 бали за кожну правильну відповідь. Максимум 100 балів.

2-й етап – оцінювання письмового розв'язання комплексної ситуаційної задачі (1 ситуаційна задача) – максимум 100 балів за правильну відповідь

100 балів – відповідь містить послідовний і аргументований розв'язок задачі, продемонстрована здатність робити власні висновки та пропозиції;

75 балів – відповідь є не аргументована, алгоритм розв'язку дотриманий, але мають місце помилки в розрахунках, недостатньо аргументовані висновки та пропозиції;

60 балів – задача вирішена з грубими помилками, відсутні висновки та пропозиції;

0 балів – не приступав до виконання завдання.

Максимальна кількість балів, які можна отримати – 200 балів.

До участі в конкурсі допускаються вступники, які на вступному випробуванні отримали **не нижче 100 балів**.